

Polskie Drogi – Wystawa “180 ROCZNICA POWSTANIA LEGII CUDZOZIEMSKIEJ”

9 marca 2011 r. upłynęło 180 lat od chwili, kiedy to Ludwik Filip, Król Francuzów swoim rozkazem powołał do życia pierwsze jednostki Legii Cudzoziemskiej. Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy i Przyjaciół Legii Cudzoziemskiej w Polsce zorganizowało z okazji tej rocznicy wystawę poświęconą Francuskiej Legii Cudzoziemskiej.

Tekst: Krzysztof Schramm, Piotr Wieciński

Zdjęcia: Arch. Autorów

Pomysł uczczenia 180 rocznicy powstania Legii Cudzoziemskiej właśnie taką wystawą, zrodził się już dwa lata wcześniej, jednakże aby odpowiednim efektem zwieńczyć dzieło, niezbędne, skomplikowane i pracochłonne przygotowania musiały potrwać. Realizacją tego ambitnego przedsięwzięcia zajęła się Sekcja Historyczna Stowarzyszenia. Szczęśliwym zbiegiem okoliczności organizatorzy wystawy napotkali człowieka wielkiej życzliwości – kustosa poznańskiego Muzeum Broni Pancernej Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych na Golęcinie, p. mjr. Tomasza Ogrodniczuka. Dzięki Jego przychylności i staraniom, udało się wygospodarować pomieszczenie świetnie nadające się na salę wystawową – starą kuźnię.

Formalna i “żywa” reklama wystawy

Okazało się, iż surowa architektura tego miejsca wspaniale współgra z tematyką i eksponatami (fot.2, 3 i 4). Tak oto śmiały projekt mógł przyoblec się w ciało i stać się faktem. Wystawę objął swoim patronatem honorowym Jego Ekscelencja François BARRY DELONGCHAMPS, Ambasador Republiki

Francuskiej w Polsce, wsparcia projektowi udzielił również Konsul Honorowy Republiki Francuskiej w Poznaniu. Patronat medialny nad wystawą roztoczył magazyn „Komandos”.

(fot.2)

(fot.3)

(fot.4)

Dzień Otwartych Koszar z okazji Dnia Dziecka został zaakceptowany, jako najlepszy moment do otwarcia wystawy. Tak oto, 4 czerwca 2011 roku, otworzyła swe podwoje, pierwsza w Polsce wystawa, której tematem była Legia Cudzoziemska. Tego dnia, oprócz wielu atrakcji dla dzieci, konkursów i zabaw prowadzonych przez żołnierzy, CSWL w Poznaniu zaprezentowało również swój sprzęt wojskowy. Wielką atrakcją dla gości, były barwne grupy rekonstrukcyjne wraz z

odrestaurowanym z wielkim pietyzmem, zabytkowym sprzętem bojowym. Radzieckie i amerykańskie czołgi z okresu Drugiej Wojny Światowej, niemieckie pojazdy pancerne, samochody komunistycznego establishmentu i motocykle, a wszystko to na przysłowiowe wyciągnięcie ręki i co najwspanialsze, w świetnej kondycji, sprawne i działające. Muzeum Broni Pancernej cieszy się przez cały rok niesłabnącą popularnością przyciągając wielu zwiedzających, jednakże w czasie trwania dnia otwartego, frekwencja zaskoczyła nawet najbardziej wybrednych obserwatorów – blisko cztery tysiące zwiedzających!

Wystawa poświęcona Legii Cudzoziemskiej zajmowała jedną salę wystawienniczą. Dziewięć gablot, plansze informacyjne, ekspozycja mundurów (fot.5) i sporo innych pamiątek. W gablotach podziwiać można było, między innymi, wybór odznak z poszczególnych regimentów, zarówno pułkowych, jak i tych pamiątkowych, wydanych z okazji różnych operacji (fot.6 i 7). Były również medale z poszczególnych jednostek wybite, jako pamiątka służby. Panoramę dziejów Legii pokazano przez pryzmat bogatej kolekcji dokumentów osobistych z różnych epok. Poczesne miejsce w ekspozycji, zajmuje opis bitwy z 1863 roku o hacjendę Camerone w Meksyku. To właśnie owa walka stała się symbolem honoru, wierności i bezprzykładnego męstwa żołnierzy Legii. Po dziś dzień, data związana z tą wielką daniną krwi legionistów obchodzona jest jako największe święto Legii Cudzoziemskiej. Zwiedzający mieli również okazję zobaczyć unikatowe i bezcenne wręcz dokumenty, jak choćby Certyfikat Dobrej Służby podpisany własnoręcznie przez Ojca Legii, generała Paula Rollet'a, a także pochodzące z przełomu XIX/XX wieku oryginalne stare kepi Legii (fot.8).

(fot.5)

(fot.6)

(fot.7)

(fot.8)

Udział Legii w działaniach w Algierii i Maroku, w latach międzywojennych, udokumentowany był szczególnie. Był to bowiem fragment wystawy szczególnie bliski sercom organizatorów, a przez swoją treść również winien bliskim się stać wszystkim Polakom. Mowa bowiem o wyjątkowych kartach z dziejów Legii, stronach zapisanych przez naszych rodaków. Wystawiony został zbiór dokumentów, fotografii i odznaczeń należących do polskiego legionisty Franciszka Stysza, a także jego kolegów służących w Indochinach w tym samym okresie (fot.9). Działania Legii w Indochinach, po drugiej wojnie światowej, dokumentował wybór dokumentów należących do różnych cudzoziemskich legionistów, w tym nadania odznaczeń i zdjęcia. Podobnie losy żołnierzy Legii dokumentują nadania odznaczeń dla legionistów z 13 DBLE z okresu walk w Algierii (fot.10,11,12,13). Z czasów bardziej nam bliskich warto było zwrócić uwagę na zbiór pamiątek po Mitchellu Wright (fot.14), angielskim legionście. Kompletny mundur polowy, wyposażenie osobiste oraz komplet dokumentów – wszystko z okresu służby w Dżibuti w 13 DBLE, w latach '70. Ciekawostką była kopia nadania i oryginalny medal upamiętniający słynną operację 2 REP w Kolwezi w Zairze w 1978 roku.

(fot.12)

(fot.13)

(fot.14)

W gablotach nie brakowało polskich akcentów. Specjalne miejsce poświęcono Mariuszowi Nowakowskiemu z 2 REP (fot.15), który w 1993 roku został ciężko ranny w Sarajewie, podczas ostrzału moździerzowego lotniska. Mariusz Nowakowski, odznaczony m.in. najwyższym odznaczeniem wojskowym Francji, Medaille Militaire, dostąpił zaszczytu w trakcie głównych obchodów święta Camerone w Aubagne. Mariusz znalazł się w honorowej asyście, podczas przenoszenia relikwii Legii – drewnianej protezy dłoni, kapitana Danjou, poległego pod Camerone. Na wystawie znalazła swoje miejsce również pierwsza wydana po 1989 roku książka ze wspomnieniami polskiego legionisty, Zbigniewa TRZ Truszczyńskiego – „Afrykańskie wędrówki z Legią Cudzoziemską” (fot.16).

(fot.15)

(fot.16)

Wśród mundurów uwagę zwracał kompletny mundur kaprała z 1 REC (fot.17), a także mundur chorążego (z j. fr. adjudant-przyp. Aut.) 1 REP z okresu wojny w Algierii (fot.18). Osobną ciekawostką były pamiątkowe flagi z operacji. Zwłaszcza te wykonane przez polskich legionistów z okresu operacji w Czadzie (fot.19), oraz dwie z operacji na terenie Wybrzeża Kości Słoniowej (fot.20 i 21).

(fot.17)

(fot.18)

(fot.19)

(fot.20)

(fot.21)

Dopełnieniem ekspozycji były specjalne plansze informacyjne, na których umieszczono między innymi esencjonalne kalendarium, zawierające historię Legii Cudzoziemskiej (fot.22 i 23), oraz rysy biograficzne dwóch polskich legionistów. Obaj służyli w tym samym czasie w Indochinach w tej samej jednostce, w 13 DBLE, w tym samym batalionie, lecz w innych kompaniach. Nie znali się. Jednym z nich jest Zygmunt Jatczak, powstaniec warszawski (fot.24), a późniejszy żołnierz Legii. Drugim, Stanisław Bomba (fot.25), który w Indochinach zginął. Koniecznie trzeba dodać, iż Pan Zygmunt Jatczak, jest najstarszym polskim, żyjącym (88 lat), legionistą i honorowym członkiem naszego polskiego Amicale.

(fot.22)

(fot.23)

(fot.24)

(fot.25)

W dniu inauguracji, 4 czerwca, do Poznania przybyli członkowie Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy i Przyjaciół Legii Cudzoziemskiej w Polsce, z prezesem Zbigniewem TRZ Truszczyńskim. Sztandar Stowarzyszenia oddał hołd wszystkim poległym Legionistom... (fot.26). Wystawa, która funkcjonowała do września 2011 roku, okazała się przysłowiowym „strzałem w dziesiątkę”. Nie dość, że cieszyła się dużym zainteresowaniem to na dodatek, można rzec, iż stała się kamieniem węgielnym, który zapoczątkował budowę trwałego i właściwego wizerunku Legii Cudzoziemskiej w świadomości naszych rodaków.

(fot.26)

Tym skromnym tekstem pragnę uhonorować i gorąco podziękować wszystkim, bez których wsparcia i pomocy wystawy by nie było: mjr Tomaszowi Ogrodniczukowi za wielką przychylność, otwartość i entuzjazm, Markowi Mikołajczykowi za jego kontakty i ogromną pomoc oraz wszystkim Kolegom ze Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy i Przyjaciół Legii Cudzoziemskiej w Polsce za wsparcie jakiego mi stale udzielali i udzielają nadal.

Krzysztof Schramm

Sekcja Historyczna; Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy i Przyjaciół Legii Cudzoziemskiej w Polsce, oraz

Piotr Wieceński

Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy i Przyjaciół Legii Cudzoziemskiej w Polsce